

Sygnatura akt II Ca 1163/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Kursa
Sędziowie:	SO Katarzyna Serafin-Tabor SR (del.) Anna Serzysko (sprawozdawca)
Protokolant:	Ewelina Hazior

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2013 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa F. S. i A. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wadowicach

z dnia 3 kwietnia 2013 r., sygnatura akt I C 737/12

1. oddala apelację;
2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 1 200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE WYROKU

SĄDU OKRĘGOWEGO Z DNIA 22 LISTOPADA 2013r

Powód F. S. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej (...) SA w W. kwoty 30.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28.01.2012 roku do dnia zapłaty. Powódka A. M. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej (...) SA w W. kwoty 15.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28.01.2012 roku do dnia zapłaty. Powodowie wskazali, że dnia 22 sierpnia 1997r uległa wypadkowi M. S.- córka powoda i siostra powódki, a na skutek tego wypadku wkrótce zmarła. Na skutek śmierci M. S. doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci prawa do niezakłóconego życia rodzinnego - prawa do życia w pełnej rodzinie, prawa do uzyskania pomocy i wsparcia od rodziny. Rodzina pozostała w żałobie, zmieniła się drastycznie jej cała sytuacja. Wcześniej tworzyli wesołą zżyłą

rodzinę, korzystali z pomocy M. S., potem zostali pozbawieni poczucia bliskości, opieki. Śmierć ta spowodowała cierpienie i ból, miała negatywne konsekwencje życiu powodów. Powód doznał wstrząsu psychologicznego, musiał skorzystać z pomocy psychiatry, lecz się farmakologicznie. Powódka istniejące obawy przenosi na obecne życie. Odpowiedzialność strony pozwanej wynika z umowy ubezpieczenia OC sprawy zdarzenia. Dnia 27.01.2012r strona pozwana po otrzymaniu wezwania do wypłaty zadośćuczynienia, odmówiła jego wypłaty.

Strona pozwana (...) SA w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Wskazała, że odmówiła wypłaty zadośćuczynienia, albowiem nie jest zobowiązana na podstawie umowy ubezpieczenia OC do kompensowania strat związanych z naruszeniem dóbr osobistych spowodowanych śmiercią poszkodowanego na skutek czynu niedozwolonego a więc na zas art. 448 kc w zw z art. 24§1 kc. Zgodnie z przepisami sama utrata życia przez osobę bliską nie wyrządziła krzywdy bezpośrednio drugiej osobie, przy uwzględnieniu stanu prawnego obowiązującego przed dniem 3 sierpnia 2008r. Ponieważ art. 446§4 kc został wprowadzony już po przedmiotowym w sprawie zdarzeniu tj po śmierci M. S., nie może mieć zastosowania w nin. sprawie. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego nie ma możliwości dochodzenia od ubezpieczyciela zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 kc, gdy śmierć następowała na podstawie deliktu, który miał miejsce przed 3.08.2008r. Ponadto obciążanie ubezpieczyciela kosztami zadośćuczynienia z art. 488 kc w zw. z art. 24§1 kc stanowi zagrożenie dla pewności obrotu, bowiem stosowanie tego przepisu narazi ich na nieprzewidywaną wcześniej odpowiedzialność finansową, co nie było skalkulowane przy ustalaniu wysokości składki ubezpieczeniowej. Wskazała również, że kwoty żądane przez powodów są zawyżone, nie uwzględniają innych okoliczności związanych z powodami – śmierć żony powoda, posiadanie jeszcze innych dzieci. Zakwestionowała również zasadność naliczania odsetek od daty poprzedzającej wydanie wyroku. Niezasadne było zdaniem strony pozwanej również żądanie zasądzenia na rzecz pełnomocnika powodów wynagrodzenia w wysokości podwójnej stawki minimalnej.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2013r Sąd Rejonowy zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda F. S. kwotę 30.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 2012r do dnia zapłaty oraz na rzecz powódki A. M. kwotę 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 2012r do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził na rzecz powodów łącznie kwotę 3.902,90 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd uznał za bezsporne okoliczności dotyczące wypadku, na skutek którego zmarła M. S.. Ustalił, że rodzina powodów przed wypadkiem była niebogata, ale zgodna, żyjąca harmonijnie, zżyta. M. S. pełniła w rodzinie ważną rolę jako najstarsze dziecko. Pomagała rodzicom w gospodarstwie, które miała w przyszłości przejąć, opiekowała się również młodszym rodzeństwem, szczególnie związana była z A., którą wspierała finansowo i emocjonalnie. Po jej śmierci obowiązki gospodarcze przejąć musieli pozostali członkowie rodziny, którzy ponadto stracili chęć do życia, dzieci czuły się zagubione. Matka M. załamała się a następnie zachorowała na nowotwór i zmarła. F. S. załamany całą sytuacją popadł w depresję, korzystał z pomocy psychiatry, zażywał leki, do chwili obecnej nawracają u niego objawy depresji, ma myśli samobójcze. A. M., straciła ochotę do nauki, zamknęła się w sobie, zaniedbała otoczenie. Obecnie jako matka odczuwa silny niepokój o swoje dzieci. Pismem z dnia 9 stycznia 2012r powodowie zwrócili się do (...) SA w W. jako ubezpieczyciela sprawy wypadku, o wypłatę zadośćuczynienia na rzecz powoda w kwocie 50.000 zł a na rzecz powódki w kwocie 30.000 zł. Decyzją z dnia 27 stycznia 2012r ubezpieczyciel odmówił wypłaty zadośćuczynienia, z uwagi na brak podstaw prawnych.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dowody z dokumentów, z zeznań świadków oraz przesłuchania powodów. Dowody te zostały uznane za wiarygodne, nie pozostawały ze sobą w sprzeczności, drobne nieścisłości nie wpływały na ich negatywną ocenę.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy co do zasady przyjął odpowiedzialność finansową strony pozwanej jako ubezpieczyciela, w oparciu o art. 436§1 kc w zw z art. 435§1 kc Jest to odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, która wobec zawartej umowy ubezpieczenia dotyczy również ubezpieczyciela sprawy wypadku tj strony pozwanej. Od dnia 3.08.2008r obowiązuje art. 446§4 kc, stanowiący podstawę do przyznania osobom najbliższym dla osoby zmarłej zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przepis ten ma zastosowanie do zdarzeń, jakie wystąpiły również po dniu jego wejścia w życie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie wskazano, że dobro rodziny jest wartością, która w pełni zasługuje na ochronę w porządku prawnym, zatem sprawie ma zastosowanie art. 448 kc. Odpowiedzialności tej nie wykluczają również obowiązujące przepisy ustawy o ubezpieczeniach

obowiązkowych. Niewątpliwie powodowie doznali krzywdy poprzez utratę członka rodziny z winy kierującego pojazdem mechaniczny, za którego z kolei odpowiedzialność ponosi pozwany ubezpieczyciel. Krzywda ta powstała w dniu śmierci M. S. tj 26.08.2008r. co czyni żądanie powodów usprawiedliwionym co do zasady. Sąd Rejonowy uwzględnił szereg czynników przy ustaleniu wysokości należnego powodom zadośćuczynienia, biorąc pod uwagę, że jest to rekompensata krzywdy o niematerialnym charakterze. Sytuacja życiowa powodów po śmierci M. S. uległa tak dużemu pogorszeniu, zwłaszcza w odniesieniu do F. S., że uzasadnione jest przyznanie mu zadośćuczynienia w wysokości 30.000 zł Jest to związane przede wszystkim z pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego powoda – depresja, myśli samobójcze, leczenie farmakologiczne oraz pogorszeniem sytuacji codziennej – naruszone stosunki rodzinne, zaniechanie pracy na gospodarstwie, zaburzenie bezpieczeństwa. W odniesieniu do powódki krzywda polega na zaburzeniu poczucia bezpieczeństwa, które jest widoczne do dnia dzisiejszego w stosunku powódki do jej dzieci, silny uraz, zakłócona młodość. Jednak Sąd zwrócił uwagę, że powódka otrząsnęła się z pierwszego szoku, realizuje obecnie swoje palny życiowe, założyła rodzinę. Z tego względu za adekwatną co do powódki uznał Sąd Rejonowy kwotę 10.000 zł , oddalając jej żądanie w pozostałej części.

Odsetki zostały zasądzone zgodnie z żądaniem pozwu, od dnia następnego po wydaniu decyzji odmawiającej wypłaty zadośćuczynienia przez stronę pozwaną. Oparł się przy tym Sąd I Instancji na bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego, wskazującym na możliwość zasądzenia odsetek tak od daty wyroku, jak i od daty poprzedzającej jego wydanie, co jest uzależnione od okoliczności konkretnej sprawy. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że w nin. sprawie odsetki nie mają charakteru waloryzacyjnego, ale bezpośrednio związane są ze zwłoką w spełnieniu świadczenia po stronie ubezpieczyciela. W dacie zgłoszenia roszczenia stronie pozwanej znany był jej obecny rozmiar krzywdy po stronie powodów, a sytuacja do dnia wyrokowania nie uległa zmianie. Ubezpieczyciel miał wszystkie niezbędne dokumenty dla oceny stanu rzeczy i wypłaty zadośćuczynienia, czego nie uczynił. Pomiędzy datą wymagalności świadczenia a datą ustalenia jej rozmiaru stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie. Zasadne jest zatem zasądzenie odsetek od daty następnej po dacie decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia pieniężnego.

O kosztach postępowania orzekł Sąd na zas art. 100 kpc w zw z art 98§1i 3 kpc i 99 kpc stosunkowo je rozdzielając. Powodowie wygrali sprawę w 89% i w takiej części należy im się zwrot poniesionych kosztów tj wpisu od pozwu, wynagrodzenia dla jednego adwokata, opłat od pełnomocnictw procesowych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana (...) SA w W., zaskarżając go w zakresie pkt I, II i IV i domagając się w tej części jego zmiany i oddalenia powództwa, oraz zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje. Zarzuciła naruszenie art. 448 w zw. z art. 23 i 24 kc przez przyjęcie, że ma on zastosowanie do krzywdy, doznanej przed dniem 3 sierpnia 2008r oraz art. 481§1 kc przez przyjęcie, że ubezpieczyciel pozostawał w zwłoce w spełnieniu świadczenia. Wskazał, że żądanie powodów było pozbawione podstawy prawnej, a więc winno być oddalone. Zgodnie z przepisami obowiązującymi w dacie zdarzenia, zadośćuczynienie jest należne jedynie osobie, przeciwko której zdarzenie stanowiące czyn niedozwolony było skierowane. Natomiast osobom trzecim tj bliskim poszkodowanego takie roszczenia nie przysługują. Zmianę w obowiązujących przepisach wprowadzono dopiero z dniem 3 sierpnia 2008r wprowadzając art. 446§4 kc, który jednak nie może działać wstecz. Takie stanowisko prezentował również niejednokrotnie Sąd Najwyższy. Odsetki w ocenie skarżącego winny być zasądzone od dnia wyrokowania lub od dnia następnego, a więc bez dokonywania waloryzacji.

W odpowiedzi na apelację powodowie podtrzymali dotychczasowe stanowisko, wskazując na prawidłowość wydanego w sprawie wyroku. Zasadnie w sprawie znalazł zastosowanie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc , wobec wprowadzenia art. 446§4 kc. Dobro powodów zostało bezpośrednio naruszone na skutek czynu niedozwolonego sprawcy wypadku, bowiem niewątpliwie jeden czyn może wyrządzić krzywdę różnym osobom w tym samym czasie. Powodowie wykazali wszystkie przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej. Także odsetki zostały prawidłowo zasądzone, bowiem ubezpieczyciel był zobowiązany do spełnienia świadczenia, co było możliwe wobec wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności, a nie spełniając go, pozostawał w zwłoce.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację strony pozwanej uznał ją w całości za niezasadną.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny i wyciągnął z niego wnioski zgodne z logiką i doświadczeniem życiowym, prawidłowo również zastosował przepisy prawa materialnego.

Pierwszoplanową kwestią w nin. postępowaniu było ustalenie czy istnieje podstawa prawna roszczenia powodów. Zgodzić się należy ze stroną pozwaną, iż uprzednio była wątpliwość co do możliwości zasądzenia zadośćuczynieniem w takim jak w nin. sprawie sytuacjach. Uległo to zmianie na skutek nowelizacji kodeksu cywilnego, wprowadzającej art. 446§4 kc, który jednakże ma zastosowanie do zdarzeń, jakie wystąpiło po jego wejściu w życie. Jak wynika jednak z ostatniego jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego, art. 448 kc ma zastosowanie do zdarzeń, które miały miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r, w zw. z art. 23 i 24 kc. Słusznie Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na to, że miarodajne dla orzekania jest to, iż stanowisko Sądu Najwyższego w tej kwestii obecnie uległo ujednoczeniu, jednoznacznie wskazując na możliwość stosowania wskazanych przepisów do zdarzeń które wystąpiły przez wskazaną nowelizacją. W tym zakresie nie ma potrzeby dalszego powielania argumentacji przedstawionej przez Sąd Rejonowy, bowiem Sąd Okręgowy w pełni ją podziela.

Sąd II instancji podzielił również rozważania dotyczące zasadności zasądzenia odsetek od kwot wskazanych w wyroku, od daty sprzed jego wydania. Jak podniósł Sąd Rejonowy, wskazanie daty początkowej naliczania odsetek należy oceniać indywidualnie, każdorazowo przy okazji rozpoznawanej sprawy, przy uwzględnieniu roli jaką winny spełniać. W niniejszym stanie faktycznym niewątpliwie w dacie zgłoszenia roszczenia przez powodów, strona pozwana miała możliwość należytej oceny stanu faktycznego, pełne dane dla oceny zasadności zgłoszonego żądania. Od chwili zatem wydania decyzji odmownej, co miało miejsce w dniu 27 stycznia 2012r, pozostawała w zwłoce w spełnieniu swojego świadczenia, którego zasadność została jedynie potwierdzona w niniejszym postępowaniu. Słusznie wskazano, iż pomiędzy datą wymagalności świadczenia a datą ustalenia jego rozmiaru nie doszło do istotnej różnicy w rozmiarze szkody, co z kolei uzasadniałoby zasądzenie odsetek od daty wyroku. Zasądzone odsetki są więc jednoznacznie związane z pozostawaniem w zwłoce w spełnieniu świadczenia, mimo istnienia podstaw do uwzględnienia zgłoszonego żądania. Słusznie zatem odsetki na rzecz powodów zostały zasądzone od daty następczej po dacie wydania decyzji odmawiającej wypłaty zadośćuczynienia.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności zasadne było orzeczenie jak w sentencji wyroku Sądu Okręgowego na zas. art. 385 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zas. art. 98 kpc , biorąc pod uwagę wynik postępowania apelacyjnego oraz wniosek pełnomocnika powodów o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia, związanej z nim stawki minimalnej oraz faktu, że powodowie byli reprezentowani przez jednego pełnomocnika procesowego.

Ref. SSR Teresa Latocha